

גידול עגלים לבשר בכנרת

במנה זו של חלב עד הגיל של חודשיים. בשבוע עות הראשונים של החודש השלישי מנת החלב היתה 4 ליטר ליום ובשבועיים האחרונים — 2 ליטר ליום. תקופת החלב נמשכה, איפוא, 3 חודשים; נוסף לחלב ניתנו גם תכשירי „אורר פאק“ „אד-וויט“ וכן ליטר אחד של מרק פשתן. כל עגל שתה בס"ה כ-400 ליטר חלב רזה שהוכן מ"ג אבקה.

אני עצמי התחלתי לטפל בעגלים לאחר שהם הגיעו לגיל של שבועיים. הייתי דואג שדיר העגלים ירופד מדי יום ביומו, שמרתי בקפדנות על ניקוי האיבוסים ועל הגשת מים טריים לשי-תייה. וכבר בגיל הרך התחלתי להגיש להם מעט ירק; ואם נשאר משהו באיבוסים הייתי מוציא כעבור שעות מספר ושם לתוך הסולם שמעל לאבוס. כך נהגתי גם עם השחת. התע-וובת הוגשה להם באופן חופשי ללא הגבלה. כדי לזרז אותם לאכילת השחת והירק הייתי מנער פעמים אחדות את המנות שנמצאו בסול-מות או באיבוסים, ואמנם נוכחתי שלאחר כל „טיפול“ כזה הם היו קמים ומתחילים לאכול מחדש.

כשצומצמה מנת החלב בגיל של חודש וחצי התחלתי להגיש להם שיירי המטבח (קליפות גזר, סלק, עלי כרוב, עגבניות בלתי ראויות לשימוש במטבח וכדומה); קליפות תפוחי אדמה התחלתי להגיש רק לעגלים בני חודשיים. לאחר שהתרגלו לשיירים האלה לא אכלו עוד כמויות של מזון מרוכז כמקודם והיו מותירים כמעט חצי המנה. כל מה שנותר באיבוסים ובסולמות של העגלים הצעירים הייתי מעביר לתאים של העג-לים המבוגרים יותר והם „חיסלו“ את השיירים עד תום.

לפי שיטה זו נהגתי עם העגלים עד שהגיעו לגיל של 4 חודשים. כדי לקבל מושג כיצד סיפק-תי את המזונות לקבוצת עגלים בת 27 ראש אביא מספרים אחדים: חבילה אחת של שחת הספיקה להם ל-3 ימים, קליפות ממינים שונים ניתנו תמיד בשפע עד שהותירו; היו ימים שקבוצה זו של עגלים היתה מקבלת כ-180 ק"ג

ברצוני למסור משהו מנסיוני בגידול בקר לבשר. אני מניח שקוראי הבטאון שלנו ימצאו ענין בפרטים אלה, ביחוד אותם הבוקרים אשר לרשותם שטחי מספוא מוגבלים.

התחלתי לטפל בעדר בקר ערבי לבשר בימי מלחמת העולם האחרונה. המשק היה קונה שוורים, פרות ועגלים מהגזע המקומי ואני הייתי יוצא עם העדר למרעה ומתפקידי היה לספק בשר למטבח שלנו. בדרך זו המשכתי כ-7 שנים. כשר פרצה מלחמת השחרור טענתי שעלינו לגדל את העגלים שלנו, אולם לא נמצאה אוזן קשבת לה-צעתי משום שהכלכלנים שלנו טענו שאין זה כדאי. רק לפני שנתיים ערכנו נסיון ראשון בגידול 15 עגלים מהעדר שלנו מתוך כוונה לספק בשר לבית, והטיפול בעגלים אלה היה מסור בידי עובדי הרפת. אודה שהטיפול בעגלים אלה לא מצא חן בעיני, ואחרי עבודתי הרגילה הייתי נוהג לגשת לדיר העגלים האלה ומטפל בהם לפי הבנתי. העגלים האלה הוחזקו ע"י עובדי רפת החלב כ„בנים חורגים“; הרפתנים היו מתפנים אליהם רק אחרי שסיימו את כל העבודות ברפת הפרות ובדיר העגלות; לא הקפידו על הגשת הארוחות בזמן, האבוסים לא היו נקיים ומקום מרבצם היה ללא כל רפד. כשהתחלתי להתעניין בגודל העגלים הם היו בגיל של שנה ומשהו למעלה מזה ומראם היה עלוב למדי. כשנשתנה הטיפול הוטב עד מהרה מצבם הגופני ובגיל של שנתיים הם שקלו בממו-צע 420 ק"ג. ששה עגלים שחטנו בשבילנו ואת הנותרים מכרנו במחיר של 1100 לירה כל אחד. ניסיון זה הוכיח לי שאפשר להגיע לתוצאות טובות בגידול העגלים לכשנדאג לטיפול טוב והזנה מסודרת. החלטנו לגדל את כל העגלים ובשנה האחרונה רוכזו בדיר 63 ראש.

ברצוני לספר להלן כיצד נהגתי.

בעשרת הימים הראשונים לחיי העגלים הגמענום בס"ה 50 ליטר קולוסטרום וחלב מלא, ובפרק זמן זה התחלנו גם להרגילם בהד-רגה לחלב רזה שהוכן מאבקה; בגיל של שבוע עיים שתו העגלים 6 ליטר חלב רזה, וכך המשכנו

אלה הייתי מוציא לריפוד. גם את המספוא שהייתי מגיש לעגלים שבגיל מבוגר יותר הייתי מנער והופך מדי פעם ובזה הייתי מעורר אותם להתחיל לאכול מחדש. בימים חמים מאוד הייתי מדסס במים את מקומות המרבץ וזה הקל עליהם מאוד. ונערובת מזון מרוכז לא הייתי מגיש להם כלל, אולם קליפות וכל מיני שיירים וכן גועי בננות ופסולת מהמזרה (לאחר ניקוי שעורה, חיטה ודורה) הייתי מגיש להם בכמויות ניכרות. עלי לציין שהשנה ניצלנו ביעילות בדיר העגלים האלה כ־25 טון עגבניות שהיו פסולות לשיווק.

העגלים שבגיל של 6 חודשים ומעלה הייתי שוקל בכל חודש ונוכחתי שהתוספת ליום היתה נעה סביב קילו אחד. היה לנו גם עגל אחד שהור סיף כ־60 ק"ג במשך חודש אחד ובגיל של שנה הוא שקל 420 ק"ג. נדמה לי שזהו שיא שטרם הושג בארץ.

בסכמי את נסיוני זה בפיטום העגלים הרי אוכל לציין שקיימת אפשרות להפוך כל מיני פסולת המצויים בשפע במשקינינו לבשר, אלא שיש להקפיד ולהקפיד על הטיפול, הניקיון וכו', כפי שסופר לעיל.

עלי לסיים בכך שתפקידי לא הצטמצם בטיי פול העגלים בלבד; הייתי מסיע את הטרקטור בחורף ומביא את הקליפות והשיירים, הייתי ממלא עבודות קצב בשביל המטבח, מטפל בזבל שבערמות וכדומה. יוצא ש"הוצאות" העבודה במרבק לא היו גבוהות כל עיקר.

קיבוץ כנרת, אוקטובר 1956

משה ולדי

(12 ארגזים) עגבניות מסוג ג', שמוינו בשדה בשעת האסיף; כן טעמו העגלים האלה לעתים מנות יפות של בננות שלא היו ראויות לשיווק או למאכל בני-אדם. אם המנות היו גדושות מדי, לא הייתי זורק אף פעם את השיירים אלא מער בירם לעגלים הגדולים יותר. את תערובת המזון המרוכז הייתי מגיש להם בשעות של אחר הצהריים, כיוון שנוכחתי שבשעות הבוקר היו הציר פורים והזרירים משתתפים במרץ באכילת המזון המרוכז. הייתי משתדל להגיש את מיני המספוא השונים לפי סדר כזה שיימנע מהעגלים השלשול; כך, למשל, הייתי מגיש לפעמים את העגבניות בתור מנה ראשונה ומיד אחרי זה שחת ורק אחרי השחת את הקליפות למיניהן, ולקינוח הסעודה — המזון המרוכז. עלי לציין שוב שהקפדתי כל הזמן על ניקיון מוחלט של האיבוסים, כיון שנשתייר תמיד מיץ מהעגבניות ומיחר השיירים וחששתי בפני תסיסת השיירים או התעבשותם.

שמתי לב לכך שלא יישאר מרחב רב בדירים להתרוצצות של העגלים ולכן דוירו בצפיפות, מה שהכריח אותם לרבוץ הרבה.

משהגיעו העגלים לגיל של 4 חודשים הייתי מעבירם לדיר אחר, ועיקר המספוא שלהם היה זה שנותר באיבוסים הפרות לאחר הלילה או שיירי מדייר העגלים הקטנים. כרגיל נוהגים רפתנינו לזרוק את שיירי המספוא הגס מרפת הפרות לערמת הזבל או לריפוד, אולם אני נוכחתי שחלק ניכר ממה שמוותרות הפרות ניתן לניצול יעיל על ידי העגלים המבוגרים יותר, ורק מה שהותרו

תיקון טעות

במדור הבקר לבשר בחוברת 17 נפלה טעות מצערת, המאמר "הזנת עדרי בקר-בשר בחדשי הסתיו והחורף" נכתב ע"י דוד לוי ולא ע"י יוסף רוזנברג.

המערכת.